

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนที่ 2 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

Factors Associated with Solid Waste Separation Behavior of People Living in the 2nd Community, Wang Nam Yen Municipality, Sa Kaeo Province

ศุภษร วิเศษชาติ^{1/*} สมบัติ ศิลปा^{2/} และสุนิศา แสงจันทร์^{3/}

Supasorn Wiseschart^{1/}, Sombut Sila^{2/} and Sunisa Sangjun^{3/}*

^{1/}กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพและควบคุมโรค สำนักงานเขตสุขภาพที่ 6 จังหวัดชลบุรี 20000

^{1/} Chief of Health Promotion and Prevention : CHPO, Region 6 Health Provider, Chon Buri 20000, Thailand

^{2/} กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 27210

^{2/}Division of Public Health and Environment, Wang-Nam-Yen Municipality, Sa Kaeo 27210, Thailand

^{3/}ภาควิชาพัฒนานาชาติ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

^{3/}Department of Fundamentals of Public Health, Faculty of Public Health, Burapha University, Chon buri 20131, Thailand

*Corresponding author: supasornwb@gmail.com

(Received: 12 October 2016; Accepted: 3 January 2017)

Abstract: The objectives of this research were to study the behavior of solid waste separation, knowledge related solid waste separation, awareness of waste separation, encouragement by local administration regarding to waste sorting habits, the relationship of knowledge, awareness, and encouragement by local administration regarding to waste sorting habits of the 157 households of people living in the 2nd community in Wang Nam Yen municipality, Sa Kaeo province. The sample size was the representative household in the 2nd community. Data were analyzed using descriptive statistics in the form of percentages and statistics based on correlations between variables in correlation. The results showed that the samples are knowledgeable concerning the separation of solid waste at a high level ($\bar{x} = 7.12$, S.D. = 1.94), are aware of the separation of solid waste at a high level ($\bar{x} = 16.77$, S.D. = 2.13), have been promoted by the local administration at a low level ($\bar{x} = 8.72$, S.D. = 3.54). In addition, the behavior for separating solid waste was low ($\bar{x} = 12.39$, S.D. = 8.14). The tests found that the relationship between variables and knowledge relating to the separation of waste was correlated with the behavior of sorting garbage at statistically significant ($P < 0.05$, $r = 0.174$), and awareness of sorting waste was not related to the behavior of sorting waste

($P < 0.05$). This result had been encouraged by local governments that were positively correlated with the behavior of sorting garbage at statistical significance ($P < 0.05$, $r = 0.243$).

Keywords: Awareness, Encouragement, Local administration, Behavior, Solid waste separation

บทคัดย่อ: วัตถุประสงค์งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอย การได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความตระหนักและการได้รับการส่งเสริมกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระบุรี ตัวอย่างที่ศึกษาคือตัวแทนหลังคาเรือนในชุมชนหมู่ที่ 2 จำนวน 157 หลังคาเรือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา ในรูปจำนวน ร้อยละ และใช้สถิติอ้างอิงในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในรูปสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับมาก ($\bar{x} = 7.12$, $S.D. = 1.94$) มีความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับมาก ($\bar{x} = 16.77$, $S.D. = 2.13$) ได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย ($\bar{x} = 8.72$, $S.D. = 3.54$) มีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับน้อย ($\bar{x} = 12.39$, $S.D. = 8.14$) จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$, $r = 0.174$) ความตระหนักรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$, $r = 0.243$)

คำสำคัญ: ความตระหนัก การส่งเสริม องค์กรปกครองท้องถิ่น พฤติกรรม การคัดแยกขยะมูลฝอย

คำนำ

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีและภาคอุตสาหกรรมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สังคม จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น อัตราการบริโภค การใช้ที่ดินและทรัพยากรต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อการตั้งถิ่นฐาน และเพื่อการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภค ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการหนีที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ด้วยความสำคัญเรื่องต่อวนเกี่ยวกับปัญหาของขยะมูลฝอย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้กำหนดปัญหานี้เป็นภาระแห่งชาติ และได้ออกรับเป็นสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย พ.ศ. 2557 โดยให้มีการแก้ไข

ปัญหาขยะมูลฝอยตอกต้านเดิม และกำหนดแผนแม่บทในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2558) สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยพบว่าในปี พ.ศ. 2553 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 15.16 ล้านตันหรือ 41,532 ตันต่อวัน (ไม่รวมข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำมารถึงในถัง) เป็นปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลเมืองและเมืองพัทยาประมาณวันละ 16,620 ตัน (ร้อยละ 40) เขตองค์กรบริหารส่วนตำบลประมาณวันละ 16,146 ตัน (ร้อยละ 39) ส่วนที่เหลือเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ประมาณวันละ 8,766 ตัน (ร้อยละ 21) จากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนั้นมีส่วนที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ในอัตราที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณขยะมูลทั้งหมด โดยสามารถนำขยะจำพวก พลาสติก แก้ว กระดาษ โลหะ อลูมิเนียม มาใช้คีลได้ ร้อยละ 30 - 35 และนำขยะอินทรีย์หรือ

ขยายที่สามารถย่อสลายได้มาหมักทำปุ๋ยได้ ร้อยละ 45 - 50 แต่ปัจจุบันพบว่าอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีเพียงร้อยละ 22 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2551) โดยหากมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งก็จะช่วยให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลง นอกจากนี้ ยังเป็นการประหยัดทรัพยากรและงบประมาณในการเก็บขยะและกำจัดขยะมูลฝอยเนื่องจากสามารถหมุนเวียนขยะมูลฝอยกลับมาใช้ เมื่อปริมาณขยะน้อยลงจะช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น และยังปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (กองส่งเสริมบำรุงความรู้ กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2556)

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นเป็นหนึ่งในเทศบาลที่ประสบกับปัญหาการเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอย ทั้งนี้เนื่องจากการปรับตัวสู่ความเป็นเมือง จึงทำให้ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นรับผิดชอบในการเก็บรวบรวม และกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลทั้งหมด รวมทั้งขยายติดเชือกและของเสียอันตราย โดยปริมาณขยะมูลฝอยที่ทางเทศบาลจะต้องรวบรวม และกำจัดเฉพาะในเขตพื้นที่เฉลี่ยวันละประมาณ 20 ตัน และจากท้องถิ่นใกล้เคียงอีกประมาณวันละ 60 ตัน ซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น (เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น, 2553) จากปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นจึงได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวทางในการดำเนินงานคือ มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขागิบาล เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะชุมชน และเพิ่มมูลค่าของขยะให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน (เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น, 2554) เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นได้ดำเนินการก่อตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย

ครบรอบ 5 ปี ที่จัดตั้งในวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2554 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักการกำจัด และการคัดแยกขยะมูลฝอย และได้มีการจัดตั้งโครงการธนาคารขยะนำร่องขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือนที่จะต้องนำไปกำจัด รวมทั้งเป็นการสร้างรายได้จากขยะมูลฝอย ซึ่งเริ่มดำเนินการอกรับฝากขยะมูลฝอยที่คัดแยกแล้วในเขตเทศบาลรวมทั้งสิ้น 10 ชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนขึ้น ในพื้นที่ชุมชนที่ 2 ผ่านการดำเนินงานของชุมชนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลค่อยให้คำปรึกษา แนะนำ ซึ่งผลจากการดำเนินงานโครงการธนาคารขยะที่ผ่านมา พบว่า ขยะมูลฝอยที่ประชาชนนำมาฝากกับเทศบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - 2555 มีปริมาณลดลง โดยปี 2552 มีปริมาณขยะที่ประชาชนนำมาฝากจำนวน 13,074 กิโลกรัม ปี 2553 จำนวน 13,340 กิโลกรัม ปี 2554 จำนวน 9,458.80 กิโลกรัม และปี 2555 จำนวน 7,351.10 กิโลกรัม (เทศบาลวังน้ำเย็น, 2557) และจากการสอบถามเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการ พบร่วม ขยะมูลฝอยที่ประชาชนนำมาฝากนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้มีการคัดแยกมาก่อน ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาในการคัดแยกอีกครั้ง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนที่ 2 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากเป็นพื้นที่บริการในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยของเทศบาล และมีการดำเนินโครงการธนาคารขยะมูลฝอยโดยชุมชนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ความตระหนักรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอย การได้รับการส่งเสริมจาก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเขตเทศบาลวังน้ำเย็น ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการที่จะนำข้อมูลสภาพปัญหาที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการดำเนินการจัดการแก้ไขให้เหมาะสม และขยายผลไปสู่พื้นที่ของเทศบาลหรือชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

ลักษณะของงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนหลังคาเรือนในชุมชนที่เป็นพื้นที่ให้บริการในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยของเทศบาลวังน้ำเย็น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ตัวแทนหลังคาเรือนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ 2 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระบุรี จำนวน 258 หลังคาเรือน ซึ่งตัวแทน คือ ประชากรอายุ 19 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนหลังคาเรือนในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระบุรี ทั้งหมดจำนวน 157 หลังคาเรือน โดยมีตัวแทนหลังคาเรือนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้สูตรของทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรสังคม

ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ปริมาณและประเภทของขยะมูลฝอยในครัวเรือน และความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนที่ 2 ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ประกอบด้วย ความรู้เรื่องภาระของรับขยะมูลฝอยและความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย ส่วนที่ 3 ความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอย ได้แก่ ความตระหนักในประโยชน์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการคัดแยกขยะมูลฝอย ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพอนามัย ส่วนที่ 4 การได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ประกอบด้วย พฤติกรรมในการจัดเตรียมภาระของรับขยะมูลฝอยและพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ความตระหนักรู้ของเครื่องมือตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีการปรับแก้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เครื่องมือส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอย และการได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทดสอบคุณภาพความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลfa ของครอนบัค (Cronbach's coefficient alpha) ได้ค่ามากกว่า 0.7 ขึ้นไป เครื่องมือส่วนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอย ตรวจสอบความยากง่าย (difficulty) และอำนาจจำแนก (discrimination) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.2-0.8 และ 0.2 ขึ้นไป ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนี้ 1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytical statistics) ใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) และ

ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสูงสุด (max) และค่าต่ำสุด (min) 2. สติติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (inferential analytical statistics) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในรูปของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (pearson's product moment correlation)

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรสังคม และความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะประชากรสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เพศหญิง ร้อยละ 63.70 มีอายุอยู่ระหว่าง 30 - 59 ปี ร้อยละ 51.00 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 41.40 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 40.10 ขยะมูลฝอยในครัวเรือนมีปริมาณอยู่ระหว่าง 0. 5 - 3.0 กิโลกรัมต่อวันเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 74.50 สำหรับประเภทของ

ขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ขยะย่อยสลายส่วนใหญ่เป็นขยะมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ร้อยละ 71.30 ขยะรีไซเคิลเป็นประเภทขยะพลาสติก ร้อยละ 74.50 ขยะทั่วไปเป็นประเภทถุงพลาสติก ร้อยละ 84.70 และขยะอันตรายเป็นประเภทหลอดฟลูออเรสเซนต์ ร้อยละ 31.80 ในด้านความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย้อย่างยิ่งในเรื่อง การคัดแยกขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและบอกรถว่าแก่บุคคลอื่น ร้อยละ 70.70 การได้รับการดูแล สนับสนุนจากเทศบาลในด้านการบำรุงรักษา สนับสนุนภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมีส่วนช่วยให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยร้อยละ 55.40 การเข้าร่วมกิจกรรม หรือโครงการรณรงค์การคัดแยกขยะมูลฝอย เช่น โครงการธนาคารขยะ มีส่วนช่วยให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยร้อยละ 49.70 และการได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยจากเทศบาล มีส่วนช่วยให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอย ร้อยละ 44.60 (ตารางที่ 1)

Table 1 The number and percentage of people by public opinion to promotion of the local government

Items	Public opinion		
	Strongly agree percentage (number)	Moderate agree percentage (number)	neutral percentage (number)
1. Public relations information and rules that people must follow from the municipality on the separation of solid waste will contribute to the segregation of solid waste.	24.20 (38)	49.00 (77)	26.80 (42)
2. Knowledge on the separation of solid waste from the municipality will contribute to the segregation of solid waste.	44.60 (70)	47.80 (75)	7.60 (12)
3. Participation in the activities or projects segregation of solid waste campaign such as recycling bank project will contribute to the segregation of solid waste.	49.70 (78)	42.70 (67)	7.60 (12)
4. Care and support by the municipality in the field of maintenance waste containers will contribute to the separation of solid waste.	55.40 (87)	34.40 (54)	10.20 (16)
5. Waste separation should be encouraged and told to community members.	70.70 (111)	24.20 (38)	5.10 (8)

ส่วนที่ 2 ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 7.12$, S.D. = 1.94) พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูกมากที่สุดในเรื่อง ขยะรีไซเคิล ควรแยกออกจากขยะย่อยสลาย ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ร้อยละ 89.20 ภาค arasongรับขยะมูลฝอยต้องสามารถป้องกัน แมลงวัน หนู แมว สุนัข และสัตว์อื่น ๆ ไม่ให้สัมผัสรหรือคุยเขี่ยขยะมูลฝอยได้ ร้อยละ 88.50 ภาค arasongรับขยะมูลฝอยประเภทขยะย่อยสลาย เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ต้องปักปิดมิดชิด ร้อยละ 84.10 ตอบผิดมากที่สุดในเรื่อง ขยะมูลฝอยทุกประเภทควรเก็บรวบรวมไว้ด้วยกัน ร้อยละ 37.60 การคัดแยกขยะมูลฝอยเป็นการจัดการขยะมูลฝอยที่

แหล่งกำเนิด ร้อยละ 33.80 เศษกระจากแทก เปลือก ลูกอม ของข้นม ของบะหมี่สำเร็จรูป เป็นขยะทั่วไปที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ ร้อยละ 26.80 และไฟแช็ก กระป๋องสเปรย์ ถ่านไฟฉายเป็นขยะที่ปลดออกภัย ร้อยละ 24.80

ส่วนที่ 3 ความตระหนักรในการคัดแยกขยะมูลฝอย

ความตระหนักรในการคัดแยกขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 81.50 ($\bar{x} = 16.77$, S.D. = 2.13) โดยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยจะเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 91.70 ขยะอันตรายควรแยกทิ้งจากขยะมูลฝอยประเภทอื่น ๆ เพราะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อน ของสารพิษในสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 87.30 การคัดแยก

ขยะก่อนนำไปทิ้งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดได้ ร้อยละ 85.40 ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งเพาพันธุ์เชื้อโรคซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพของคนในชุมชน ร้อยละ 82.80 การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยจะทำคนในชุมชนมีสุขภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ร้อยละ 75.80

ส่วนที่ 4 การได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 90.40

($\bar{x} = 8.72$, S.D. = 3.54) โดยพบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรม หรือโครงการรณรงค์เพื่อให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยจากเทศบาล เนื่อง โครงการรณรงค์ขยะ ร้อยละ 72.60 ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ มูล ฝ อย จ า ก เท ศ บ า ล ร้อยละ 46.50 ไม่เคยได้รับการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกฎระเบียบที่ประชาชนต้องปฏิบัติเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยจากเทศบาล ร้อยละ 44.60 (ตารางที่ 2)

Table 2 The number and percentage of people encouraged by local administration regarding to waste sorting habits

Items	Frequency of encouraged by local administration			
	always (3-4 weeks/time)	often (2-3 months/time)	sometimes (4-6 months/time)	never percentage (number)
	percentage (number)	percentage (number)	percentage (number)	
1. Receive public relations to know the rules that people must follow from the municipality on the separation of solid waste.	8.30 (13)	7.00 (11)	40.10 (63)	44.60 (70)
2. Receive information from the municipality about the separation of solid waste.	6.40 (10)	4.50 (7)	45.20 (71)	43.90 (69)
3. Acknowledge from the municipality about the separation of solid waste.	3.80 (6)	8.30 (13)	41.40 (65)	46.50 (73)
4. Participate in activities or projects segregation of solid waste campaign by the municipality such as recycling bank project.	4.50 (7)	5.70 (9)	17.20 (27)	72.60 (114)
5. Receive care and support from the municipality in the field of maintenance waste containers.	11.50 (18)	12.70 (20)	49.00 (77)	26.80 (42)

พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย

พฤติกรรมในการคัดแยกขยะมูลฝอยโดยรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 51.00 ($\bar{x} = 12.04$, S.D. = 8.14) รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.10 (ตารางที่ 3) โดยพบว่า ในด้านการจัดเตรียมภาชนะรองรับขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างมีภาชนะรองรับมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นภาชนะรองรับขยะมูลฝอยรวม ร้อยละ 41.40 ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

ประเภทขยะย่อยสลายไม่มีการปักปิดมิดชิด ร้อยละ 39.50 มีปริมาณไม่เพียงพอที่จะรองรับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น มีการล้นของขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำไปขาย หรือกำจัด ร้อยละ 25.50 ส่วนในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย พบร่วม ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง ร้อยละ 48.40 ส่วนใหญ่แยกเฉพาะขยะย่อยสลาย ร้อยละ 44.40 ขยะมูลฝอยที่ทิ้งในภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมีการปะปนชนิดกัน ร้อยละ 56.80

Table 3 The number and percentage of people by the solid waste separation behavior

Solid Waste Separation Behavior	number (n=157)	percentage
low level (<16 points)	80	51.00
medium level (16-20 points)	52	33.10
high level (>20 points)	25	15.90

*Average 12.04 points, Maximum 25 points, Lowest 1 points, Standard deviation 7.58 points

* Question about solid waste separation behavior 12 items, A total score between 0 – 27.

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอย การได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการศึกษา พบว่า ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($P < 0.05$, $r = 0.174$) ความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ($P < 0.05$) และการได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$, $r = 0.243$) (ตารางที่ 4)

Table 4 Correlation coefficient of factors with solid waste separation behavior

Solid Waste Separation Behavior	Correlation
Knowledge related solid waste separation	0.174*
Awareness of waste segregation	0.008
Encouragement by local administration	0.243*

* $P < 0.05$

สรุปและวิจารณ์ผล

โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ด้านการได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพุทธิกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก ภายใต้โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลได้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และสร้างความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอยแก่ประชาชน ผ่านโครงการธนาคารขยะ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งจากข้อมูลพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรม หรือโครงการรณรงค์คัดแยกขยะมูลฝอย เช่น โครงการธนาคารขยะร้อยละ 72.60 รองลงมาเข้าร่วมนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 17.20 ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยจากเทศบาล ร้อยละ 46.50 รองลงมาได้รับนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 41.40 ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยจากเทศบาล ร้อยละ 46.50 รองลงมาได้รับนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 41.40 ไม่เคยได้รับการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกฎระเบียบที่ประชาชนต้องปฏิบัติเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย ร้อยละ 44.60 รองลงมาได้รับนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 40.10 โดยจะเห็นว่า แม้เทศบาลจะมีการส่งเสริมหรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอย แต่ยังมีประชาชนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 40.00 ที่ไม่เคยได้รับการส่งเสริมหรือรับรู้ถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลได้มีการดำเนินการ

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และการได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพุทธิกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ประชาชนที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมาก จะมีพุทธิกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอยน้อย และประชาชนที่ได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาก จะมีพุทธิกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่ได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อย สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนในเขตยานนาวาของบุญจง (2554) ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยชุมชน

เช่นเดียวกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการแยกขยะครัวเรือนของประชาชน ในเขตกรุงเทพฯ ของบรรจง และอิทธิกร (2554) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมในเรื่องการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือกฎหมาย และปัจจัยด้านการรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการแยกขยะมูลฝอยครัวเรือนของบุคคล

จากข้อมูลจะเห็นว่า แม้ประชาชนส่วนใหญ่จะมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับมากก็ตาม แต่ในด้านการปฏิบัติในเรื่องคัดแยกขยะมูลฝอยนั้นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความรู้ แสดงให้เห็นว่าความรู้ที่มากนักก็ไม่ได้ส่งผลให้เกิดพุทธิกรรมที่มากตามไปด้วยอย่างที่ควรจะเป็น ส่วนการได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพุทธิกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยเช่นกัน กลับพบว่าประชาชนโดยส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมจากท้องถิ่นในระดับน้อย เป็นที่น่าสังเกตว่า หากประชาชนได้รับการสนับสนุนที่มากขึ้นอาจทำให้มีพุทธิกรรมที่มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่ง

จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนพบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและบอกร่อแก่บุคคลอื่น ร้อยละ 70.70 การได้รับการดูแล สนับสนุนจากเทศบาลในด้าน ภาชนะรองรับขยะมูลฝอยจะมีส่วนช่วยให้ประชาชน คัดแยกขยะมูลฝอย ร้อยละ 55.40 การเข้าร่วมกิจกรรม หรือโครงการรณรงค์การคัดแยกขยะมูลฝอย เช่น โครงการธนาคารขยะ มีส่วนช่วยให้ประชาชน คัดแยกขยะมูลฝอย ร้อยละ 49.70 และการได้รับ ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยจากเทศบาล มีส่วน ช่วยให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอย ร้อยละ 44.60 จากการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการ จัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี เทศบาลนครพิษณุโลก ของ จังหวัด (2551) พบว่า เทศบาลนครพิษณุโลกประสบ ความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ทั้งด้านการจัดการขยะ และด้านอื่น ๆ ซึ่งปัจจัยภายใน ที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังกล่าวคือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ และมีวิธีการบริหาร จัดการที่ชัดเจนในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความมุ่งมั่น เสียสละและให้ความสำคัญกับการสร้างประโยชน์ให้ ชุมชน มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ มีการ กำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีนโยบายด้าน สิ่งแวดล้อมที่มุ่งการสร้างเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีการ พัฒนาบุคลากรและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยใน การจัดการสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญ คือ ความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งใน และต่างประเทศ เช่นเดียวกับ มงคลกร และคณะ (2557) ที่ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนใน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพาน อำเภอ พาน จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ และเห็นถึงความสำคัญในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะ มูลฝอยอย่างจริงจัง มีผลอย่างมากที่จะทำให้การ ดำเนินโครงการจัดการขยะมูลฝอยประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลนคร สมุทรปราการ ของปรานีนา (2556) ยังพบว่า ความ คิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้คนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และ สำหรับปัจจัยอันดับที่ 1 ถึง 5 ที่ทำให้ประชาชนมีส่วน ร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยมากขึ้น (บุญจง, 2554) ได้แก่ 1) มีเวลาที่จะเข้าร่วมในการคัดแยกมูลฝอยมาก ขึ้น 2) มีผู้นำชุมชนที่ให้ความสำคัญกับปัญหาการ จัดการขยะมูลฝอย 3) มีโครงการรณรงค์การคัดแยก มูลฝอยอย่างต่อเนื่อง 4) คนในชุมชนมีความสามัคคี 5) ความตระหนักในปัญหาขยะมูลฝอยของคนในชุมชน

เห็นได้ว่า ห้องถินที่จะประสบความสำเร็จในการ จัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมนั้น ต่างก็เริ่มต้นจากการมีผู้บริหาร รวมถึงบุคลากรที่ ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา พัฒนาห้องถิน ควบคู่ไปกับการจัดการสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ จะทำให้ห้องถินน่าอยู่ นำไปสู่สังคมที่เป็นสุข มีการ กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน และ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่ ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งทรัพยากรที่เป็น งบประมาณและทรัพยากรบุคคล โดยให้การสนับสนุน ในการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง สร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นกำลัง สำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมในห้องถิน ให้ ความสำคัญกับความคิดเห็น และความต้องการของ ประชาชน ปลูกฝังให้ประชาชนรักถินที่อยู่ ก่อให้เกิด การยอมรับผูกพันเป็นเจ้าของ ทำให้การพัฒนามีความ เชื่อมแข็งและยั่งยืน นอกจากนี้จะต้องสร้างความร่วมมือ กับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรพัฒนาชุมชน หน่วย ราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา

เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการ และสามารถให้การสนับสนุนช่วยเหลือได้ในหลายรูปแบบ รวมทั้งด้านงบประมาณ ซึ่งจะทำให้การจัดการสิ่งแวดล้อม และปัญหาขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายวันชัย นาวีรักษ์ นายนกเทศมนตรีเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนที่ 2 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. 2551. คู่มือแนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน. รุ่งศิลป์การพิมพ์, กรุงเทพฯ. 144 หน้า

กรมควบคุมมลพิษ. (2558). Road Map การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล:

<http://uttaradit.mnre.go.th/main.php?filename=WasteManagement>
(21 กรกฎาคม 2559)

กองส่งเสริมบำรุงความรู้ กรมยุทธศึกษาทหารบก. 2556. การจัดการและการคัดแยกขยะ. ยุทธโภก 121: 66 – 70.

จำลอง โพธิ์บุญ. 2551. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี: กรณีศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก. วารสารรัฐพฤษศาสตร์ 26(3): 1 - 39.

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น. 2553. หัวข้อylean เมืองเทศบาลตำบลวังน้ำเย็นผุด "โรงกำจัดขยะ". (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล:

<http://www.wangnamyen.net/index.php?lay=show&ac=article&id=5363706&Ntype=2> (19 พฤศจิกายน 2558).

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น. 2554. บัญชีสรุปโครงการพัฒนา แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2554 – 2556) เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น. เอกสารราชการ. เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น, สระแก้ว. 9 หน้า.

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น. 2557. โครงการธนาคารขยะเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น. เอกสารรายงานผลการดำเนินงาน. เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น, สระแก้ว. 34 หน้า.

บรรจง วิทยาธรรมวงศ์ และอิทธิกร ขำเดช. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการแยกขยะครัวเรือนของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. การเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ 1(2): 85 – 112.

บุญจง ขาวสิทธิวงศ์. 2554. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนในเขตยานนาวา. วารสารสมาคมกิจวิจัย 16(3): 152 – 161.

ปราณิสา นาคสุข. 2556. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลนครสมุทรปราการ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม 1(9): 525 – 538.

มงคลกร ศรีวิชัย ชาญดเณ พิรุณเดช ธีระพงษ์ วงศ์สุน แลจารุนต์ กาศมนี. 2557. การ

จัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพาน อำเภอ
พาน จังหวัดเชียงราย. วารสารการพัฒนา
ชุมชนและคุณภาพชีวิต 2(3): 245 – 254.

Yamane, T. 1973. Statistics: an introductory
analysis. Harper & Raw, New York.
1130 p.

Factors Associated with Solid Waste Separation Behavior of People Living in the 2nd Community, Wan Nam Yen Municipality, Sa Kaeo Province

*Supasorn Wiseschart¹, Sombut Sila² and Sunisa Sangjun³**

¹/ Chief of Health Promotion and Prevention : CHPO, Region 6 Health Provider, Chon Buri 20000, Thailand

²/Division of Public Health and Environment, Wang-Nam-Yen Municipality, Sa Kaeo 27210, Thailand

³/Department of Fundamentals of Public Health, Faculty of Public Health, Burapha University,
Chon buri 20131, Thailand

*Corresponding author: sunisasangjun@hotmail.com

(Received: 12 October 2016; Accepted: 3 January 2017)

Abstract: The objectives of this research were to study the behavior of solid waste separation, knowledge related to solid waste separation, awareness of waste separation, encouragement by local administration regarding waste sorting habits, the relationship of knowledge, awareness and encouragement by local administration regarding the waste sorting habits of the 157 households of people living in the 2nd community in Wang Nam Yen Municipality, Sa Kaeo province. The sample size was the representative household in the 2nd community. Data were analyzed using descriptive statistics in the form of percentages, and statistics based on correlations between variables in correlation. The results showed that the sample households are knowledgeable concerning the separation of solid waste at a high level ($\bar{x}=7.12$, S.D.=1.94), are aware of the separation of solid waste at a high level ($\bar{x}=16.77$, S.D.=2.13), and have received promotion from the local administration at a low level ($\bar{x}=8.72$, S.D.=3.54). In addition, the solid waste separation behavior was low ($\bar{x}=12.04$, S.D.=8.14). The tests found that the relationship between variables and knowledge relating to the separation of waste was correlated with the behavior of sorting garbage at a statistically significant level ($P<0.05$, $r=0.174$), and awareness of sorting waste was not related to the behavior of sorting waste ($P<0.05$). This result that people had been encouraged by the local governments was positively correlated with the garbage sorting behavior at a level of statistical significance ($P<0.05$).

Keywords: Awareness, encouragement, local administration, behavior, solid waste separation

บทคัดย่อ: วัดถุประสงค์งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอย การได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความตระหนักและการได้รับการส่งเสริมกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระบุรี ตัวอย่างที่ศึกษาคือตัวแทนหลังค่าเรื่องในชุมชนหมู่ที่ 2 จำนวน 157 หลังค่าเรื่อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา ในรูปจำนวน ร้อยละ และใช้สถิติอ้างอิงในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในรูปสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับมาก ($\bar{x} = 7.12$, S.D. = 1.94) มีความตระหนักในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับมาก ($\bar{x} = 16.77$, S.D. = 2.13) ได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x} = 8.72$, S.D. = 3.54) มีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับน้อย ($\bar{x} = 12.39$, S.D. = 8.14) จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$, $r = 0.174$) ความตระหนักไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$, $r = 0.243$)

คำสำคัญ: ความตระหนัก การส่งเสริม องค์กรปกครองท้องถิ่น พฤติกรรม การคัดแยกขยะมูลฝอย

Introduction

The problem of solid waste is getting more serious by the day, because of the rapid rate of technological and industrial growth. Socio-economic growth and population expansion continue, accompanied by increases in the rates of consumption and use of land and other resources as new settlements and production facilities are constructed. This has resulted in an increase in the production of solid waste, as well. This has been one of the most important sources of environmental problems, while having serious impacts on public health and sanitation. The National Council for Peace and Order (NCPO) has identified solid waste disposal as an issue of national concern, and has promulgated Office of the Prime Minister (2014) on the establishment of systems to manage solid waste. This includes solving existing waste management problems,

and masterplan for managing future problems resulting from the current increasing levels of waste production (Pollution Control Department, 2015). In 2012, 15.16 million tons of solid waste were produced, which amounts to 41,532 tons per day. (This does not include the information on the amount of waste that exists before disposal.) Of this amount, 16,620 tons (approximately 40 percent) are created daily at the district (and Pattaya) level, 16,146 tons are produced daily at the district level (approximately 39 percent). The remaining amount is 8,766 tons daily produced in Bangkok (21 percent). Of this total amount, a significant proportion (not less than 80 percent) of the waste can be reused. Thirty to 35 percent of plastics, glasses, metals and aluminums can be recycled, while 45-50 percent is organic waste that can be converted into fertilizer. However,

currently only 22 percent of solid waste is being reused, which is a very low rate compared to what could be potentially reused (Pollution Control Department, 2008). If waste selection is carried out before disposal, the total amount of solid waste can be reduced. Moreover, this can contribute to conservation of resources and reduction of budget expenditure for waste collection, transport and disposal. If this waste can be recycled, this will contribute to the improvement of environmental conditions, while improving public health and sanitation (The Army Training Command, 2013).

Wang Nam Yen is one of the municipalities that faces a growing solid waste problem. The transition to a district has created a number of environmental problems. The municipality is responsible the collection and disposal of wastes, including biohazardous and other dangerous wastes. The total amount of waste that the municipality must collect and dispose of in its area of jurisdiction is approximately 20 tons per day. There is another additional 60 tons per day from adjacent areas. The current trend is for waste production to continue to increase into the future (Wang Nam Yen Town Municipality, 2010). The municipality has created a strategy within the plan for the development of natural resources and environment. This strategy provides for management of waste according to the principles of sanitation management, local participation in the reduction of waste and adding value in waste

management to benefit local communities (Wang Nam Yen Town Municipality, 2011). Wang Nam Yen municipality established a center for integrated waste disposal, which started operations on 5 June 2011. The center began public relations activities regarding disposal and separation of solid waste, while setting up a recycling bank project. The objective of these activities is to increase local people' s understanding of waste separation, starting with reduction of household waste production. The activities also undertook to create income from waste management. In 2009, ten communities began to deposit separated waste within the municipality. In addition, a community recycling bank was created in the 2nd community, which is operated by the community itself with advice and recommendations from the municipality.

Through the implementation of the recycling bank project, the amount of waste produced in the municipality was reduced between the period of 2009-2012. In 2009, the community deposited 13,074 kilograms, with 13,340 kilograms in 2010, 9,458.80 kilograms in 2011, and 7,351.10 kilograms in 2012 (Wang Nam Yen Town Municipality, 2014) . The officers responsible for the project provided information showing that the majority of deposited waste was not separated by the communities, which meant that a significant amount of time was required for separation after deposit.

Based on these developments, the authors were interested in researching the issues

related to waste separation behavior in the 2nd community of Wang Nam Yen municipality in Sa Kaeo province. This community is the site of municipal waste collection services, as well as implementing the community recycling bank project. The objectives of the research are: 1) to research the factors related to waste separation, including knowledge about solid waste separation, awareness of waste separation and encouragement on the part of the local authorities, 2) research waste separation behavior of households in the municipality, and 3) to research the relations between these factors and actual behaviors at the household level in the municipality community. Moreover, this information and analysis will also inform policy making and the elaboration of measures to solve similar problems in other communities and municipalities.

Materials and methods

Research design

This research is a descriptive, cross-cutting study, based on data collected from representative sample households in the research community, located with the area of Wang Nam Yen municipality's waste collection services.

Population and sample group

The target population consists of 258 representative households in the 2nd community Wang Nam Yen municipality, in Sa Kaeo province. The samples were all above 19 years of age.

The sample group consisted of 157 households. Information was collected from representatives from each household, who answered a questionnaire survey. The size of the sample group used in the research was determined to be 95% reliability, following Taro Yamane (1973).

Tools used in the research and data analysis

Equipment used in this research were all created by the researchers, according to the theoretical background and relevant research. The questionnaire survey was divided into five sections: Section 1) social background, including sex, age, profession, level of education, amount and type of waste produced in the household, and opinions about the encouragement provided by the local authorities; Section 2) knowledge regarding separation of waste, including knowledge of waste receptacles and separation of waste; Section 3) awareness of waste separation, including awareness benefits and impacts of waste separation in terms of both environment and health/ sanitation; Section 4) support received from the local authorities; and Section 5) waste separation behavior, including preparation of receptacles and practice of waste separation.

Testing quality of tools

The substance of the tools was checked by specialists, and adjustments were made based on the assessment of the tools' quality. The reliability of tools regarding the opinions of the

people concerning support provided by the local authorities, awareness of separation of waste, and the support provided by local authorities was tested using Cronbach's coefficient alpha, and received a score of 0.7 and up. The tool regarding knowledge of waste separation was tested for difficulty and discrimination, and received a score of between 0.2-0.8 and 0.2 respectively.

Data analysis

Data analysis was done with a software package, setting the level of statistical significance at 0.05. The analysis comprised 1) descriptive analytical statistics using frequency, percentage, mean, standard deviation, max and min; and 2) inferential analytical statistics testing relationships between variables in the form of Pearson's product moment analysis.

Results

Section 1: Social setting and opinions about the encouragement provided by the local authorities

With regards to the social background of the sample group, the majority were women (63.70%) and were between the ages of 30-59

(51.00%). Wage laborers comprised 41.40% of the sample, and 40.10% had completed primary education. The daily amount of household waste produced ranged between 0.5-3.0 kilograms, for 74.50% of the sample. With regards to the type of waste produced, most of the biodegradable waste consisted of food products (71.30%). Recyclable waste was mostly plastic bottles (74.50%). General waste included plastic bags (84.70%), while dangerous wastes consisted of fluorescent light bulbs (31.80%).

With regards to peoples' opinions about the support provided by the local authorities, most people agreed strongly that waste separation should be conducted and communicated to other people (70.70%), that support from the local government in maintaining receptacles help people separate waste (55.40%), participation in activities to promote the separation of waste help people conduct waste separation (49.70%), and receiving knowledge about waste separation from the municipality helps people separate waste (44.60%), as shown in Table 1.

Table 1 The number and percentage of people by public opinion regarding promotion activities of the local government

Items	Public opinion		
	Strongly agree percentage (number)	Moderate agree percentage (number)	neutral percentage (number)
1. Public relations information and regulations that people must follow from the municipality on the separation of solid waste will contribute to the segregation of solid waste.	24.20 (38)	49.00 (77)	26.80 (42)
2. Knowledge of separation of solid waste from the municipality will contribute to the separation of solid waste.	44.60 (70)	47.80 (75)	7.60 (12)
3. Participation in the activities or projects segregation of solid waste campaign such as the recycling bank project will contribute to the segregation of solid waste.	49.70 (78)	42.70 (67)	7.60 (12)
4. Care and support by the municipality in the field of maintenance waste receptacles will contribute to the separation of solid waste.	55.40 (87)	34.40 (54)	10.20 (16)
5. Waste separation should be encouraged and shared with community members.	70.70 (111)	24.20 (38)	5.10 (8)

Section 2: Knowledge regarding separation of solid waste

The level of knowledge regarding separation of waste was found to be generally high ($\bar{x}=7.12$, $S.D.=1.94$). The highest levels of correct answer were found for the question regarding the need to separate recyclable waste from biodegradable waste, dangerous waste and general waste (89.20%), the need to make receptacles resistant to disturbance by flies, mice, cats, dogs and other animals (88.50%), the need to tightly seal receptacles of biodegradable waste such as leftover food, vegetables and fruits (84.10%). The questions answered incorrectly with most frequency were: that all waste should be

kept together (37.60%), that waste separation is managed at the source of the waste (33.80%), that broken glass, candy, snack and noodle wrappers are general waste that cannot be recycled (26.80%), and that lighters, spray cans, torch batteries are safe wastes (24.80%).

Section 3: Awareness regarding waste separation

Awareness regarding waste separation was generally found to be high, at the level of 81.50% ($\bar{x}=16.77$, $S.D.=2.13$). It was found that people agreed that waste separation helps protect the environment (91.70%), dangerous waste should be disposed of separately from other waste because it might result in release of

**Factors Associated with Solid Waste Separation Behavior
of People Living in the 2nd Community, Wan Nam Yen Municipality, Sa Kaeo Province**

poisonous substances into the environment (87.30%), separating waste before disposal can help reduce the level of waste (85.40%), waste is a source of disease that can have effects on health in the community (82.80%) and solving waste problems will contribute to improved health conditions for people in the community (75.80%).

Section 4: Support and encouragement received from local authorities

The level of support and encouragement received from local authorities was found to be

low, at the level of 90.40% ($\bar{x}=8.72$, S.D.=3.54). It was found that the majority of people had not participated in municipal activities or projects to encourage the separation of waste, such as the recycling bank project (72.60%), had not received information about waste separation from the municipality (46.50%), had not encountered public relations efforts to raise knowledge of regulations regarding waste separation (44.60%), as shown in Table 2.

Table 2 The number and percentage of people encouraged by local administration regarding waste sorting habits

Items	Frequency of encouraged by local administration			
	always (3-4 weeks/time) percentage (number)	often (2-3 months/time) percentage (number)	sometimes (4-6 months/time) percentage (number)	never percentage (number)
1. Receive public relations to know the regulations that people must follow from the municipality regarding the separation of solid waste.	8.30 (13)	7.00 (11)	40.10 (63)	44.60 (70)
2. Receive information from the municipality about the separation of solid waste.	6.40 (10)	4.50 (7)	45.20 (71)	43.90 (69)
3. Promotion from the municipality about the separation of solid waste.	3.80 (6)	8.30 (13)	41.40 (65)	46.50 (73)
4. Participate in activities or projects segregation of solid waste campaign by the municipality such as recycling bank project.	4.50 (7)	5.70 (9)	17.20 (27)	72.60 (114)
5. Receive care and support from the municipality in the field of maintenance waste containers.	11.50 (18)	12.70 (20)	49.00 (77)	26.80 (42)

Behavior regarding waste separation

Generally speaking, waste separation behavior was found to be low, at a level of 51.00% ($\bar{x} = 12.04$, S.D. = 8.14). Mid-level was found to be 33.10% (as shown in Table 3). It was found that most of the sample group had waste receptacles where waste was disposed of all together (41.40%), receptacles of biodegradable

waste were not sealed tightly (39.50%), and receptacles were not sufficient and there was overflow of waste before disposal (25.50%). With regards to waste separation, it was found that the sample group did not separate waste before disposing (48.40%), most separate only biodegradable waste (44.40%), and waste was mixed in waste receptacles (56.80%).

Table 3 The number and percentage of people by the solid waste separation behavior

Solid Waste Separation Behavior	number (n=157)	percentage
low level (<16 points)	80	51.00
medium level (16-20 points)	52	33.10
high level (>20 points)	25	15.90

*Average 12.04 points, Maximum 25 points, Lowest 1 points, Standard deviation 7.58 points

* Question about solid waste separation behavior 12 items, total score between 0-27.

Relationship between knowledge, awareness, encouragement from local authorities and behavior regarding waste separation

The research found that knowledge regarding waste separation had a positive correlation with behavior at a statistically

relevant level ($P < 0.05$, $r = 0.174$), awareness of waste disposal was not correlated to behavior at a statistically relevant level ($P < 0.05$) and encouragement from local authorities was positively correlated to behavior at a statistically relevant level ($P < 0.05$, $r = 0.243$), as shown in Table 4.

Table 4 Correlation coefficient of factors with solid waste separation behavior

Solid Waste Separation Behavior	Correlation
Knowledge related to solid waste separation	0.174*
Awareness of waste separation	0.008
Encouragement by local administration	0.243*

* $P < 0$.

Discussion and Summary

In general, the sample group had a high level of knowledge and awareness regarding waste separation. The level of

encouragement from local authorities and behavior regarding waste separation was found to be generally low. This is because training was provided under the municipality's project to create a waste management

system, and awareness-raising activities were conducted under the recycling bank project. There were campaigns to provide information to the people, as well. However, it was found that most people had not participated in projects and activities, such as the recycling bank project (72.60%), or had participated sometimes (17.20%). Moreover, people had not received information about waste separation from the municipality (46.50%), or had received information sometimes (41.40%). People had not heard about campaigns to increase knowledge about regulations for waste separation (44.60%), or had heard about campaigns sometimes (40.10%). This shows that despite the municipalities activities to provide information through campaigns and support, these efforts had not reached more than 40.00% of the people.

In the examination of correlation between the different variables, it was found that knowledge about waste separation and provision of encouragement by local authorities were positively correlated with waste separation behavior, at a level of statistical significance. In other words, people who had high levels of knowledge about waste separation had higher levels of behavior regarding waste separation than those who had low levels of knowledge. Similarly, people who had received high levels of encouragement from the local authorities had higher levels of behavior regarding waste separation than those who had received little encouragement from local authorities. This is

consistent with Khaosittivong's (2011) findings that information and participation were positively correlated in community-based waste separation activities in Yannawa.

These findings are also supported by Wittayatavarvong and Khamdech's (2011) research on motivations for separating household waste in Bangkok, which found that encouragement and campaigns regarding rules for waste management resulted in waste separation, and were related to individual household motivations regarding waste.

The findings also show that even if most people have high knowledge about waste separation, performance does not necessarily follow as expected. It was also shown that there was some correlation between encouragement and support from local authorities and actual performance, which suggests that if there were more input from local authorities this would affect people's behavior. This also supported by the strong positive response to the questions about the importance of support from local authorities and communication with others (70.70%), that support from local authorities for maintenance of receptacles helps people separate waste (55.40%), that participation in projects and campaigns helps people separate waste (49.70%), and that receiving knowledge from the municipal authorities helps people separate waste (44.60%). Research by Photibun (2008) on local authorities and good environmental

management practices in Pitsanulok found that the municipality had been successful in environmental management efforts, with regards to waste management and other areas. This success was the result of the clear vision and management style of the responsible administrators, which were based on strong dedication and high concern for the interests of the community. Specifically, sufficient budget resources were allocated, responsibilities were clearly defined, human resources were developed and modern technologies were employed in the management of environmental matters. These were all guided by a clear policy that aimed to create a municipality that people want to live in.

Additionally, cooperation between local people and the various relevant agencies, both domestic and international, is an important factor, as shown by Srivichai *et al.* (2014). This research focused on waste management practices by communities in tambon Muang Phan, Phan district, Chiang Rai, and found that community leaders' vision and dedication to successful project implementation were key in that community's efforts to solve its waste management problems. A case study researching local peoples' participation in waste management from Samut Prakarn municipality conducted by Nakhluk (2013) offers showed that people believed that comprehensive information should be provided to people regarding participation in

management of waste. According to Khaosittivong (2011), the five factors contributing to peoples' participation were 1) availability of time for participating in waste management activities, 2) local leaders' dedication to solving waste management problems, 3) campaigns to promote waste separation, 4) solidarity among local people, and 5) awareness of waste problems among local community members.

Communities' success in managing waste and environmental problems starts from having managers and staff with high awareness of local development and related environmental issues. These are closely related to the transformation from being a livable municipality to a happy society. Clear environmental policies and sustained implementation of activities also require recognition of the need for sufficient resources, including both budgetary and human resources. There is also a need to support ongoing research and development of knowledge, and facilitation of local peoples' participation in local environmental management. Valuing peoples' opinions and needs will increase their concern for taking care of their locality, and raise their sense of agency and responsibility in solving local problems. Strengthening and sustaining local development also requires creating connections with external factors, such as community development agencies, relevant government agencies, the private sector and educational institutions. Efficient and effective

management of environment and waste problems not only requires financial support, but should include technical knowledge and many forms of support.

Acknowledgments

The researchers would like to thank Mr Wanchai Narirak, the president of Wan Nam Yen municipality, and all officials, community leaders and community members of the 2nd community of Wang Nam Yen municipality, that cooperated closely and provided valuable information to this research.

References

Wittayatavarvong, B. and L. Khamdech. 2011. Factors Relating to Motivation for Separating Household Waste in Bangkok: Journal of Finance, Investment, Marketing and Business Management 1(20): 85-112.

Khaosittivong, B. 2011. People's Participation in Waste Separation in Yannawa. Journal of the Association of Researchers 16(3): 152-161.

Photibun C. 2008. Local Authorities and Good Environmental Management: Case study of Pisanulok municipality. Romphruek Journal 26(3):1-39.

Pollution Control Department. 2008. Handbook for Reduction, Separation and Utilization of Solid Waste for Village Environment and Natural Resource management. Protection Volunteers. Rungsil Printing: Bangkok. 144 pages.

Pollution Control Department. 2015. Road Map: Management of Solid Waste and Dangerous Materials. Source: <http://uttaradit.mnre.go.th/main.php?filename=WasteManagement>. Accessed 21July 2016.

The Army Training Command. 2013. Management and Separation of Waste. Yutakos 121: 66-70.

Srivichai, M., C. Phirundetch, T. Wongsorn and J. Kasmani. 2014. Community Waste Management in Tambon Muang Phan, Phan District, Chiang Rai Province. Journal of Community Development and Life Quality 2(3):245-243.

Nakhluk, P. 2013. People's Participation in Waste Management: Case Study of Samut Prakarn municipality, Tambon Pakna, Samutprakarn, Samuprakarn Province. Academic Journal of Graduated College Sripatum University 1(9): 525-538

Wang Nam Yen Town Municipality. 2010. Afraid Waste Will Flood the City, Wang Nam Yen Responds with 'Waste Disposal Station'. <http://wangnamyen.net/index.php?lay=show&ac=article&ID=5363706&Ntype=2>. Accessed 19 November 2015.

Wang Nam Yen Town Municipality. 2011. Report on Three-Year Development Project (2011-2013). Official Document. Wan

Nam Yen Municipality, Sa Kaeo
provincine. 9 pages.

Wang Nam Yen Town Municipality. 2014. Wang
Nam Yen Municipality Recycling bank

Project. Progress Report. Wan Nam Yen
Municipality, Sa Kaeo. 34 pages.

Yamane, T. 1953. Statistics: An introductory
analysis. Harper & Raw, New York. 1,130
pages.
